

L2114

BESLUT

Datum
2008-09-16

Beteckning
432-3590-01



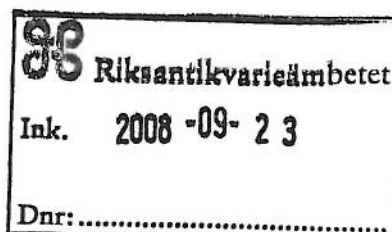
Länsstyrelsen i Jönköpings län

Sida 1/5

Bruno Mathsson International AB
Box 703

331 27 VÄRNAMO
Bostadsbebyggelse
Bostadshus

Tomas Areslätt
Miljö- och
samhällsbyggnadsavdelningen
036-39 50 45



Postadress 551 86 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 4
Tfn 036-39 50 00
Fax 036-12 15 58
E-post lansstyrelsen@f.lst.se
www.f.lst.se
Plusgiro 6 88 06-9
Bankgiro 5206-5877

Byggnadsminnesförklaring av Bruno Mathssons villa, Rolstorp 5:4 (avstyckad från Rolstorp 5:2), Värnamo kommun, Tännö socken, Jönköpings län.

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap. 1 § lagen om kulturminnen m.m. (1988:950, KML) Rolstorp 5:4, Bruno Mathssons villa, för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap. 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

Skyddsområdet omfattar det område som rödmarkerats på bifogad karta (bilaga 1).

1. Byggnaden får inte rivas eller flyttas.
2. Byggnaden med garage, kombinerat pannrum och förråd, avgränsande insynsskydd av korrugerad plast samt tillhörande stensatta ytor på solgården samt terrassen mot sjösidan får inte byggas om, till eller på annat sätt förändras (bilaga 2).
3. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme och/eller konstruktion.
4. Byggnadens planlösning får inte ändras.
5. I byggnadens fasta inredning får inte göras ingrepp eller ändring. Till fast inredning hör garderobsinredning, köksinredning, bokhyllor, underskåp, dörrar och golv. Vitvaror liksom badrumsporslin undantas från byggnadens fasta inredning. Vid eventuellt byte av vitvaror eller badrumsporslin ska varje objekt dokumenteras innan det flyttas och därefter magasineras.
6. Byggnaden ska underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsinsatser ska utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet ska ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.
7. Det skyddsområde som på bilagda karta avgränsats med röd linje får inte ytterligare bebyggas eller bli föremål för annan väsentlig förändring. Området ska hållas i sådant skick att byggnadsminnets karaktär och utseende inte förvanskas (bilaga 1).

2008-09-29 beslöt..... Sk
kopierat i m H = BM-reg. A. A. /

Bakgrund

Styrelsen för stiftelsen Karin och Bruno Mathssons fond väckte den 19 mars 2001 genom sin sekreterare Per Berg fråga om byggnadsminnesförklaring av Bruno Mathssons villa på fastigheten Rolstorp 5:4, Tännö socken i Värnamo kommun. Sedan år 2002 ägs och förvaltas fastigheten av företaget Bruno Mathsson International AB i Värnamo.

I handläggningen av ärendet remitterade Länsstyrelsen ut förslag till beslut om byggnadsminne. De föreslagna skyddsföreskrifterna godkändes av Miljö- och stadsbyggnadsnämnden samt kommunstyrelsen i Värnamo kommun. Bruno Mathsson International AB hade invändningar avseende den skyddsbestämmelsen som berörde den fasta inredningen, vilken upplevdes alltför begränsande. Bruno Mathsson International AB önskade att även i framtiden ha möjlighet att kunna modernisera vitvaror samt badrumsporslin. Ett reviderat förslag på skyddsföreskrifter har därefter tagits fram och godkänts av Bruno Mathsson International AB.

Historik

Bruno Mathssons villa är belägen ett par kilometer söder om Tännö kyrkby alldeles invid stranden vid sjön Vidöstern. Husets sjösida och tomt är öppen med utsikt över sjön.

Bruno Mathsson föddes år 1907 i Värnamo. Han var son till snickarmästare Karl Mathsson. Han gick i lära hos sin far och skaffade sig en gedigen kunskap om träteknik och utvecklade en känsla för träets egenskaper. Han drömde om att bli arkitekt, men den ekonomiska situationen gav honom inte möjlighet att studera vidare. Sina gedigna kunskaper skaffade han sig genom självstudier.

Bruno Mathsson fascinerades tidigt av möjligheterna som fanns i att utveckla möblernas form och funktion i förening med hög träteknisk kvalitet. Han anammade funktionalismens idéer. Under 1920- och 1930-talen fördjupade han sina kunskaper. Bland annat lånade han form litteratur av intendenten vid Röhsska Konstslöjdmuseet i Göteborg, Gustaf Munthe.

År 1936 fick Bruno Mathsson sitt genombrott på en utställning på Röhsska museet där han visade stolar i lamellimmat bjojträ. Sitt internationella genombrott som möbelformgivare fick han året därpå vid världsutställningen i Paris. Hans möbler väckte stort intresse och beundran och kom härefter att efterfrågas över hela världen. Trots sitt internationella engagemang valde han att bo och verka i sin födelsestad.

Redan tidigt knöt han kontakter i formgivarkretsar runt om i världen. Åren 1948-49 gjorde Bruno Mathsson tillsammans med sin hustru en omfattande resa till och i USA. Här träffade han framstående arkitekter som Frank Lloyd Wright och Bauhausmästaren Walter Gropius. Visserligen hade Bruno Mathsson i liten skala sökt sig fram arkitektoniskt tidigare och bl.a. utvecklat tankar kring glasets möjligheter. Men det var i samband med amerikaresan som övertygelsen om glashusets fördelar på allvar tog form och han började genomföra dem i sina egna husprojekt.

På 1940-, 50- och 60-talen ritade och konstruerade Bruno Mathsson ett antal hus runt om i Sverige, som skolor, villor och utställningshallar. Ett av de

tidigaste är utställningshuset från 1950 intill föräldrahemmet i Värnamo. Detta hus väckte stor uppmärksamhet.

Många fascinerades av Bruno Mathssons moderna glashus. År 1954 ritade han en villa åt glasmästare Roy Andersson på Hisingen i Göteborg. Samma år uppfördes en utställningshall och radhus i Kosta.

Hans vilja att experimentera och tänja gränser innebar en ständig kamp mot de svenska byggreglerna och han kände sig motarbetad av myndigheterna. Med tiden tröttnade Bruno Mathsson på att arbeta i motvind. På 1960-talet och framåt ritade Bruno Mathsson därför enbart hus för eget bruk. Sommarhuset i Tylösand uppfördes år 1960 och åretruntbostaden i Tännö åren 1964-65.

Bruno Mathssons glashus kännetecknas av lätt, luftig och ljus byggnadsstil med generösa glasytor. Han ville upphäva gränsen mellan ute och inne. Byggnaderna uppfördes utan källare. Konstruktionen bestod av en betongplatta på mark och byggnadsstommen av enkla träfackverk mestadels i ett bärande ramverk av stål kompletterat med träreglar. Bruno Mathsson konstruerade ett särskilt treglasfönster, Bruno Pane. Mathssons glashus präglas av det enkla, vackra och funktionella. Bruno Mathsson angrep husbyggandet inifrån och prövade förutsättningslöst hur väggar, golv och tak skulle konstrueras och formas för att bli ett bra hus. I prövningen ingick planlösning och uppbyggnad men även ventilation och värmesystem och inte minst förbindelsen med och anpassning till omgivningen. Ljuset och lättheten i förening med ett sinnrikt uttänkt värmesystem och välisolerade treglasfönster utgör just glashusens egenart. Bruno Mathsson var med detta en föregångsman.

Beskrivning

När Bruno Mathsson slutat rita hus till olika beställare fick han tid att tänka på en egen åretruntbostad. Åren 1954-65 byggde han sin egen villa i Tännö vid Vidösterns strand. Bostadsytan är på 150 kvadratmeter. Byggnaden ligger på en betongplatta som ligger direkt på marken. Vissa väggar har fönsterpartier vilka i stort sträcker sig från golv till tak. Taket är ett flackt sadeltak med kraftigt utskjutande taksprång och är klätt med korrugerad glasfiberarmerad plast. Mot norr där entrén finns är fasaden klädd med träpanel och saknar fönster. Vid infarten ligger ett garage vägg i vägg med solgården. Från infarten leder en gång av plattor utmed norrväggen fram till entrén. Strax intill entrén finns pannrummet som i senare tid förlängts med ett utrymme för oljetank och ett förråd fram till nordvästra hörnet.

Invändigt rymmer huset ett vardagsrum på 50 kvadratmeter i vinkel, arbetsrum och sängkammare mot öster. I centrum av byggnaden finns badrum och kök som får ljus från taket genom korrugerade plastskivor. Från sängkammaren kommer man ut på en solgård som mot öster och söder är omgiven av väggar (insynsskydd) i korrugerad plast.

Innanför ytterdörren finns klädskaup bakom en skjutdörr. Samma typ av garderob finns i sovrum och matrum. Från hallen kommer man till höger in i vardagsrummet. Norrväggen har en öppen spis som omges av gult tegel. På båda sidor om denna finns fasta bokhyllor från golv till tak. Även innerväggen mot köket är helt täckt av bokhyllor och nedanför sydfönstren finns en lång hylla med tre fack på höjden. Samma typ av bokhyllor finns under östfönstren i arbetsrummet.

Alla golv är klädda med grön mosaik. Bitarna har det ovanliga måttet 2x4 cm. I golvet finns värmeslingor. Det sluttande innertaket är klätt med ljudabsorberande porös board i kvadrater med slitsar.

Bruno Mathssons egenkonstruerade treglasfönster Bruno Pane tillverkades inte längre då huset byggdes. De ursprungliga fönstren i villan var av tvåglastyp. År 1991 blev de utbytta till treglasfönster, dock utan att utseendet förändrades. Över matrummet fortsätter kökets genomskinliga takplast. Mot köket finns hyllor som är öppna åt två håll. Mot arbetsrummet finns fasta garderober med skjutdörrar. Köket är inrett i U-form.

Hela huset är fyllt av möbler och annan inredning designade av Bruno Mathsson.

Runt villan ligger två rader med plattor. Solgården är helt och hållet plattsatt.

Motivering

Enligt 3 kap. 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras som byggnadsminne av Länsstyrelsen.

Villan i Tännö utgör ett mycket bra och synnerligen välbevarat exempel på Bruno Mathssons nyskapande glashusarkitektur. All fast och lös inredning i byggnaden är dessutom ritad och designad av Bruno Mathsson själv.

Möbelindustrin är ett karaktäristika för regionen och länet. Bruno Mathssons betydelse inom möbeldesign men även hans visionära syn på arkitektur kombineras och synliggörs i villan i Tännö.

Det är Länsstyrelsens bedömning att Bruno Mathssons villa i Tännö genom sitt personhistoriska värde och arkitektoniska värde väl uppfyller kraven för en byggnadsminnesförklaring.

Enligt 3 kap. 2 § KML ska Länsstyrelsen när en byggnad förklaras för byggnadsminne genom skyddsbestämmelser ange på vilket sätt byggnaden ska vårdas och underhållas samt i vilka avseenden den inte får förändras.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap. 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifterna:

1. Utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller
2. På annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifterna att synnerliga men uppkommer vid användningen av byggnaden är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

Länsstyrelsen bedömer att de meddelade skyddsföreskrifterna inte medför ersättningsskyldighet gentemot ägare eller innehavare av särskild rätt.

Skyddsföreskrifterna kan heller inte medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av byggnaden.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i Jönköpings län genom **skrivelse till Länsstyrelsen** (se bilaga 3, formulär 26).

Upplysningar

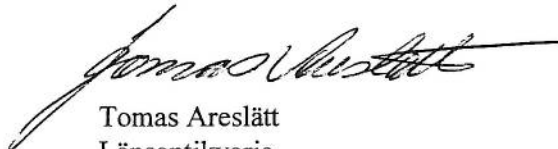
Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden och dess vård.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap. 14 § KML lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna. Ansökan om ändring prövas av Länsstyrelsen.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Lars Engqvist beslutande, antikvarie Mattias Sörensen, avdelningschef Bengt Josefsson, biträdande länsarkitekt Niklas Aronsson samt länsantikvarie Tomas Areslätt, föredragande



Lars Engqvist
Landshövding



Tomas Areslätt
Länsantikvarie

Bilaga:

Bilaga 1 Fastighetskarta, skyddsområdets utsträckning
Bilaga 2 Relationsritning
Bilaga 3 Formulär 26

Utskr.delg. + bilaga 1-3

Kopia till:

Inskrivningsmyndigheten, Jönköpings län, 575 82 Eksjö, laga kraftbevis +bil 1 och 2
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm +bil 1-3
Jönköpings läns museum +bil 1 och 2
Värnamo kommun +bil 1 och 2
Rättsavdelningen
Diariet
BM-pärm

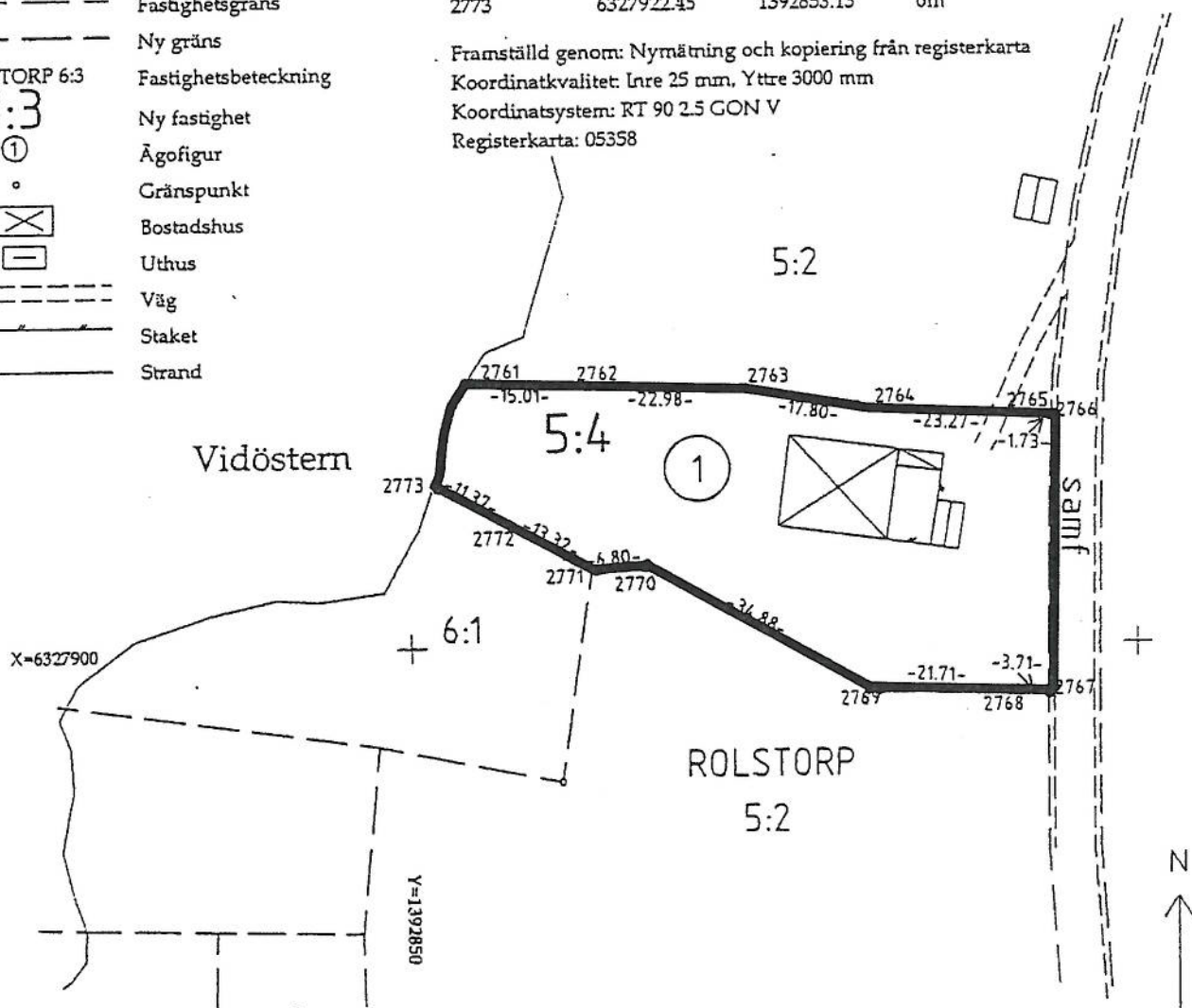
Förrättningslantmätare

Pkt	X	Y	Mar
2761	6327936.63	1392857.82	om
2762	6327936.21	1392872.83	rm
2763	6327935.56	1392895.80	rm
2764	6327932.54	1392913.34	rm
2765	6327931.18	1392936.57	rm
2766	6327931.08	1392938.30	om
2767	6327892.84	1392937.54	om
2768	6327893.06	1392933.84	rm
2769	6327894.32	1392912.17	rm
2770	6327911.20	1392881.64	rm
2771	6327910.69	1392874.86	grg
2772	6327917.03	1392863.14	grg
2773	6327922.45	1392853.15	om

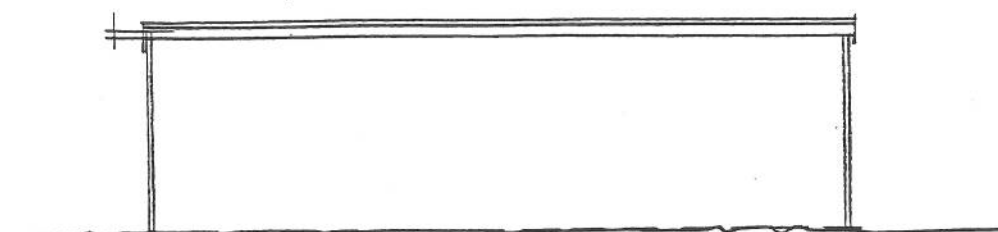
Markering

— · — · — · — · —	Traktgräns
— — — — —	Fastighetsgräns
— — — — —	Ny gräns
ROLSTORP 6:3	Fastighetsbeteckning
3:3	Ny fastighet
①	Ägofigur
°	Gränspunkt
 	Bostadshus
 	Uthus
- - - - -	Väg
— — — — —	Staket
— — — — —	Strand

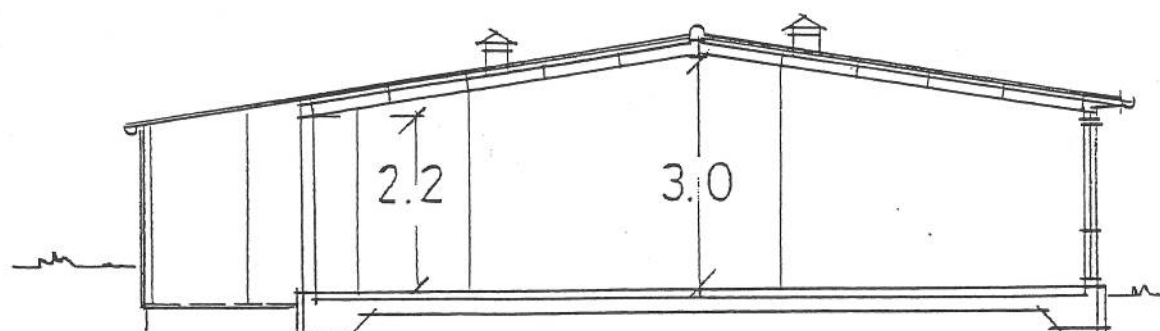
Framställt genom: Nymätning och kopiering från registerkarta
Koordinatkvalitet: Inre 25 mm, Yttre 3000 mm
Koordinatsystem: RT 90 2.5 GON V
Registerkarta: 05358



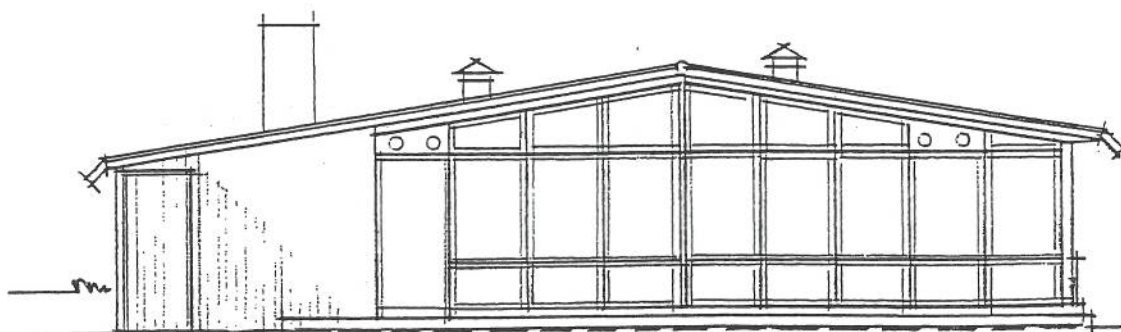
Nya gränser: 2773-strandlinje-2761-2762-2763-2764-2765-2766,
2767-2768-2769-2770-2771.



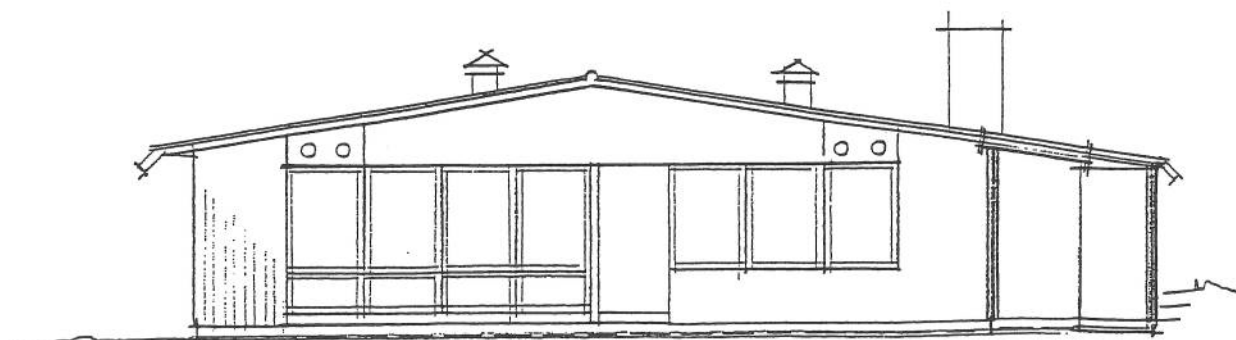
fasad mot öster (garage)



sektion



väster



öster

Vidöstern

5:4

6:1

ROLSTORP
5:2

SITUATIONSPLAN
skala 1:500

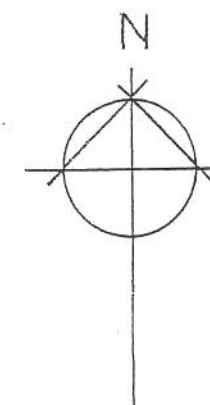
5:2

PANNRUM
FÖRBAD

GARAGE

SOLGÅRD

samt.



RELATIONSITNING

Rolstorp 5:4

TÄNNÖ

Värnamo kommun

skala 1:100

0210 28



Postadress 551 86 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 4
Tfn 036-39 50 00
Fax 036-12 15 58
E-post lansstyrelsen@f.lst.se
www.f.lst.se
Plusgiro 3 51 76-7

HUR MAN ÖVERKLAGAR HOS LÄNSRÄTTEN

VEM SKALL PRÖVA ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos Länsrätten.
HUR MAN UTFORMAR ÖVERKLAGANDET	I skrivelse skall Ni • tala om vilket beslut Ni överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret) och dag för beslutet • redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt • redogöra för hur Ni anser att beslutet ska ändras. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall lämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till Länsrätten. Länsstyrelsens adress och telefonnummer finner Ni upp till höger på denna sida.
SENASTE DATUM FÖR ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsen måste ha fått Er skrivelse inom tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet, annars kan Ert överklagande inte prövas. Om klaganden är en part som företräder det allmänna (obs. bl.a. kommunala nämnder) skall överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades (beslutsdagen).
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Ni skall underteckna skrivelsen och förtydliga namnteckningen. Uppge person-/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer till bostaden samt adress och telefonnummer till arbetsplatsen och ev. annan plats där Ni är anträffbar.